

طاشينك
ارمنجه يومی سیاسی غزته
صاحب امتیاز: هراير ماموريان - ازميز
"TACHINK"
JOURNAL ARMÉNIEN
QUOTIDIEN
SMYRNE
Directeur - Rédacteur en chef
H. MAMOURIAN
10 ՓԱՐԱ

ԳԱՇԻՆՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ
ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ԲԱՆԱԲԱԿԱՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

	ՏՐԳ.	ՎԵՃ.	Ե.Ս.
ԻԶՄԻՐ	80	40	20
ՊՕԼԻՍ ԵՒ ԳԱԼԱՌ	80	40	
ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆ	25	12	4ր.

Ձեռնարկով և անվճար ևս չեն օրուի

ՏԵՕՐԷՆ - ԽՍՐԱՎԱԴԱՐԱՆ
Լ. ՄԱՍՈՒՐԵԱՆ

10 ՓԱՐԱ

ԾԻՏԱԿ ԽՕՍԻՆՔ

Ձերմանալի թուեցաւ մեզ «Յուսաբեր» 216 թիւի խմբագրական յօդուածը:

Գահիրէի Պօլսէն հեռու չէ, իսկ Եգիպտոսի պայծառ երկինքին տակ, կ'կարծէինք թէ ամեն ինչ շատ դիւրութեամբ կ'հասնի, կ'պարզուի ու թէ երանի տըռած ենք շատ անգամ Եգիպտոսի կլիմային տակ ապրող մերայիններուն, որոնք առանց այլապի, առանց վերապահութեան կրնան ազատօրէն արտայայտուիլ, կ'երեւի սխալած ենք:

Այդ մեր սխալութեան բացայայտ երեւան յաջորդ «Յուսաբեր» խմբագրականով, որ աւելի Չինաստանի կամ Աւստրալիոյ մէջ անկրնէն գրուած ըլլալու հաւանականութիւն ունի քան Եգիպտոսէն՝ այսինքն Պօլսէն 60 ժամուան հեռաւորութիւնէն քան:

«Յուսաբեր» Պ. Վիլիթօր Պէրարի պարզաբանութեանց պիտի սպասէր հասկնալու համար անցած ու դարձած մեքենայութիւնները, չէինք կարծիք:

Բայց «Յուսաբեր» դեռ քալ մը չէ առած զէպի ճշմարտութիւն, որովհետեւ Պ. Վիլիթօր Պէրարի պարզաբանութիւններն չեն կրցած բաւականին չափ արթնցնել իր միտքի ու խմբագրութիւնի թերեւս կ'ըզգուշանայ պատճառով այն վարագործի ուրու ետեւ թաքնուած են. նման փոքրիկ մանկիկներու՝ պահուածքով խաղացած ժամանակի քլախին միայն տեղ մը ծածկեալով պահուածով կարծող մեր Պօլսահայ էֆէնդիները, թերեւս ահա այս պատճառով «Յուսաբեր» կ'ըզգուշանայ միտքուեցու առջ խնդրոյն խորը, հակառակ բարձրագոյն իրողութիւններու, հիմնաւոր փաստերու, որոց արձագանքն եղաւ Թիֆլիզի «Մշակ»-ը ու ցայսօր ամենափոքրիկ հերքում մը անգամ չտրուեցաւ անոր մեր կապարտուող յայտնութիւններուն՝ վերջին զէպերու անցած ու դարձածներուն առթիւ:

Բայց մեղադրելի չենք գտնուած մեր յարգելի պաշտօնակիցը, կ'ըմբռնենք թէ իր առջ խմբագրականին վերջին մասերուն մէջ՝ Ազգ. Վարչութեան մասին բոլոր ընթացքները հիմնովին պիտի փլչին, յայտնուած գաղափարներն բոլորովին հարկ պիտի ըլլար աշխատիս, բայց զանոնք աշխատիս լիովին չէ՝ որ հիմնադրամով պիտի ըլլար խախտու լատականութիւն մը վրայ, հիմնովին զուրկ աւելցող դաւանանք մը որու գոյութեան հաւատացողներէն մին դարձաւ վերջերս մեր մեծանունը պաշտօն, նախկին, ապրիլներէ ի վեր իր շինած համագործակցութիւնը իր իրաւունքով:

Մեզի չէ պարտած զինք իր հին հաւատքին վերադարձնել. այդ յաւանութիւնն չունինք, այդ գործը զէպերու շարքին և իրողութիւններու կարգին կ'իյնանք, եթէ սակայն անսեղութեամբ և դատելով կրնա՞նք չէ պակսած:

Դատաւար Պ. Վիլիթօր Պէրարի պարզաբանութեանց, առիթը չունեցանք տեսնելու զանոնք. բայց ինչ պէս ըսինք թերի պիտի ըլլան անոնք, այդ թերին՝ ըրեցներու թէ և ի վիճակի ենք, բայց դժբաղդաբար պարագաները չեն թշուառներ մեզի համարձակ ըլլալու և այս անհամարձակ վիճակը չենք կարծիք որ մեղադրելի բան մը ըլլայ, և հեռաւորութեան քաղաքներէն ի կ'յուսանք:

Միայն այսքան կրնանք աւելցնել թէ «Յուսաբեր» տաղանդաւոր խմբագրա-

պետն եթէ արիւթիւն ունի թող Պ. Վիլիթօր Պէրարի պարզած ճշմարտութեան վարագործը պատե՛ն և կ'ապահովենք զինք թէ՛ անոր ետեւ պիտի գտնէ այնպիսի անձեր, այնպիսի անհատներ, որոնք այսօր իբրեւ կուռքեր կ'պաշտուին իրմէ և այն ատեն չպիտի կրնայ, ինքզինքին ներքին չպիտի համարէ նոյն այդ խմբագրականին մէջ գրել:

«Մեր կարծիքով՝ դարձեալ կուսակցականներն են, որ իրենց լաւագոյն վարիչ ոյժերը պէտք է արամադրեն Ազգին՝ անոր ճակատագրին հանդէպ իրենց գերագոյն պատասխանատուութեան զգացումով տոգորուած:

«Կուսակցութիւններէ դուրս մարդ չէք կրնար գտնել արդէն, քաղաքական փոթորիկներ գիտաբանելու յանձնառու: «Հանգիստ ձգեցէք ոչ-կուսակցական մանիֆամենտները, փաստաբանները, տօքթօրներն ու պիւրօրրամները:

«Քաղաքական պատասխանատու գործիչները պէ՛տք են կազմելու համար նոր վարչութիւնը...»

Այսպէս չեն խորհած սակայն պոլսահայեր, և վերջին ընտրութիւնն ապացոյց մըն է որ ժողովուրդը սկսած է արթննալ, շարժիլ ի գլուխ ու նենալով Զաւէն Ս. Պատրիարքն որ չհամակերպեցաւ կուսակցական հաշիւներու համաձայն գործել և որ սկսած է զէջ մարդ ըլլալ կուսակցական կարգ մը շարքերու աչքին:

Կ'կարծէք թէ Ազգային Ժողովի անջիլ կեդրոնական կուսակցութիւնը պիտի համարձակէր իր ընտրելիներուն վերայ պնդել և անոնց վերջնական ընտրութիւնը յաղորդել, եթէ ժողովուրդին մէջ սկսած խրատումին տեղեկ չըլլար, ահա այս ալ բացորոշ ապացոյց մըն է թէ ժամանակները սկսած են փոխուիլ և համարադրութեան մը շինովի ու կեղծ դիմակին տակ խաղցուած խաղերը դիմակաւորուելով անոնց համար՝ որ աչք ունին, լսելու համար՝ ականջ և դատելու համար՝ գոգն տրամաբանութիւն:

Այնքան տարօրինակն այն է որ «Յուսաբեր» կ'ըստափոխէ, կ'աշխարհէ և կ'աշխարհէ մէջապահական անձան խնդիրն և չունենար կամքն անդրադառնալ թէ՛ որոնք էին այդ ձախող և ազգային արժանապատուութիւնը ոտնակոխ ընող խնդիրը մէջտեղ դնողները:

Մէջապահական խնդրոյն բոլոր իրադարձութիւնները վերջերս հրապարակ հանուեցան և դեռ կ'հանուին, այդ ձախող խնդրոյն երեսնէն ազգին կրած վնասը մեղմեցնէ, կրնանք ուրանալ, իսկ ծանօթ կուսակցութեան մը բռնած գիրքը նոյնպէս միակապարտանք մէջ տեղ գործեցաւ և այս ամենէ ետք, երեւելու կուսակցականներէն այս ազգին համար խեղճ պատիւ, իրաւ որ մարտելի չէ և բացարձակապէս ընկճեցուցիք...:

Համարադրութեան պիտակին տակ անցեալ սխալները պարտկելու և ապագայի ծրագրերը յաղորդելու համար եղած ջանքերը չկրցան երբեք յուսաւորութեամբ արդիւնք տալ, և այս մասին հպարտութիւն որ ունեցած հոտապատութիւն և վիճեցուց ալդ անհիմն համարադրութեան փոքրին, արթնցնելով նաև Պօլսոյ մէջ համակերպուող պատրաստակամ կարգ մը ազգայիններ որոնք հաւատացած էին միամտօրէն թէ դարձի եկած, համարադրութիւն կ'հայցէին լաւագին հայրենի տունն մտնելու համար...:

Բաբերաղդարար նախորդ վարչութեան մէջ անոնց բռնած դիրքը, մէջապահական խնդրոյն մէջ անոնց լարած թակարդները, և ազգային կարգ մը փափուկ ու կնճռոտ հարցերու առջև անոնց երկգլխի քաղաքականութիւնը, պատուեց ջողը և երևան եկան անոնք իրենց իսկական գոյնով ու արժէքով:

Շատ տեղափոխ ատիժն ունեցած ենք կրննելու որ այս ազգը խեղ մը չսպասեր կուսակցականներէ, ընդհակառակն չորսը վեց տարիէ ի վեր շարունակ վնասներու ենթարկուած է և ցայսօր կ'ենթարկուի անոնց շնորհիւ: Անոնք եթէ իրապէս ճշմարիտ ազգասէրներ են թող մէկու սանան, հեռանան ազգային ամեն գործերէ, թող փորձ մը ընեն իրենց շնորհաբեր! աշակցութիւնը զրանալու Պատրիարքարարի և անսեղութեամբ ու հասկանալ թէ լստ «Յուսաբեր» մարդ կայ թէ չի կայ այս ազգին մէջ, քանի որ կ'արժէ միամտօրէն թէ խաղը միայն կուսացականներուն մէջ կ'ըստուի...:

ՀԱՅԵԼԻՒՆ ՄԵՋ

Շաբաթ օրուան տեղական թերթերու կողմէ հեռագրաւոր մը կար Պիթիլի մէջ պատահած Գրգռական շարժումի մը մասին:

Ներքին գործոց նախարարութեան կողմէ կ'հաղորդուէր պաշտօնապէս որ խոշմարար Գրգռական հնազանդի մերժած ըլլալով, բանակը յարձակած է անոնց վերայ որու հետեւանքով կոխ մը տեղի ունեցած է ու վերջ ի վերջոյ ձեռք չիխալու համար Գրգռական պետներէն ոմանք իրական հրապատարարանք ապաստանած են, իսկ մնացեալները ցրուեցան Պիթիլի շրջակայ բարձունքները քաշուած:

Ներքին գործոց նախարար Թալէաթ պէ, հեռագրած է Պիթիլի որ ձեռք անցընուած խոշմայող քիւրտերու պետներն Պօլիս գրկուին:

Կը ծափահարեմ Ներքին գործոց նախարարն իր ազգու հրամաններուն համար, որոց շնորհիւ դատ մը կ'արուի, երկրին օրէնքներուն հնազանդիլ չուզող կարգ մը ցարդ ինքնազուլ ապրիլ ու գործել վարժուած ցեղերու, որոնք կարծած պիտի ըլլան թէ ինչպէս միշտ, այս անգամ ևս պիտի կրնան իրենց կամքն քաղցնել ու ամբողջ քաղաք մը ծակնու վրայի բերել:

Միշտ ըսած ու կրնամ եմ որ կատաւարութիւնն երբոր ուզէ կրնայ ամեն տեսակ զգոյցական միջոցներ գործածել:

Կ'երեւի այդ անհնազանդ ցեղերն յուսացած են որ կեդրոնական կատաւարութիւնն, անցելոյն նման այլուր զբաղած ըլլալով, ժամանակ չպիտի ունենայ իրենց շահատակութիւնները պաշտպանելու համար միջոցներ խորհիլ, որով մէջտեղ եկած են Պիթիլի հոգի ու թալանի տալու ու ջրբիտուէից զէմ ծառանալու:

Նախորդ օրուան հեռագրիւններէ կ'ըսէին թէ՛ յետաշրջական շարժում մը կ'պատրաստեն քիւրտերը ընդդէմ քրիստոնէից, ըսին նաև թէ այդ շարժումն ուղղուած էր բարենորոգում զէմ:

Այսպէս ըլլալ թէ այնպէս, պարզուեցաւ ահա հրիզորն շնորհիւ կեդրոնական կատաւարութեան ազգու հրամաններուն, յետաշրջական շարժումին հեղինակները հակառակ ըլլալու են, որ ասկից վերջ կատակել կարելի չէ ինքնապաշտպան զէմ ու ասիկա դատ մը պիտի ըլլայ բոլոր այն տարրերուն համար, որոնք շարունակ կուզեն խնդիրներ ստեղծել ու զբաղեցնել կատաւարութիւնն իրենց հետ:

Թալէաթ պէ, որոյ տուաւ ահա թժամանակ չունի իրենց հետ զբաղելու ու թէ որոշած է անդրորոշութիւնն հաստատ պահել այդ հեռաւոր նահանգներուն մէջ, ուր պէտք է որ տիրէ օրէնքն ու տարրերու հաւատարմութիւնն՝ այդ օրէնքին առջեւ:

Ազգովին պէտք է որ շնորհապարտ ըլլանք ներքին գործոց նախարարին:

ԵՍ

ԲՄԱՅԳԻ ԱՇԽԱՐՀԷՆ

ԲԵՐԱՅԻ ՄԸ ԿԱՐԾԻՔՆԵՐԸ

Աշխարհիս վրայ ոչ մէկ բռնակալ աւելի բռնաւոր եղած է քան նորածնութիւնը: Շատ կը կասկածուի թէ, երբեմնի ճաղատօրէնադիւնրու կողմէ՝ կարճ բայց ճոխ կերպով հազուած կրնորու վրայ դրուած օրէնքը, ազգեցութիւն ունենայ մեր Պօլսուկներուն վրայ եթէ այդ օրէնքը մեր խորհրդարանն ալ քուսարկելու ելլէր:

Շատ մը դեռատի և պառանջալու վերայ եղող կրնոր կը ճաշնալ եւ չոր խել մը բաւեցէ իրենք զիրենք կը գրկեն, քովէն ճեղքուած շրջագոյն մը ունենալու համար: Ուրիշներ ալ կան որ առանց բան մը զրկուելու, նորէն ութ ոսկինոց գլխարկ մը և երեսուն ոսկինոց ժարօն մը կը կրեն վրանին:

Մեր տեսած բոլոր այն գեղանի կրնորներ որ Բաբիլոնի մեծ դերձակատաներու մանրքէն երու պէս հագուած սքուած են, այս պերճանքը ընելու միջոցները ունին արդեօք, միայն մասին միշտ հաւատք ունեցած եմ կ'անցի ամբողջութեան վրայ: Ատիկա պատճառ մը չէ սակայն որ չար լեզուները՝ յնարաւ և կամ այլուր չենք քաշուելու և անանկ բաներ մը կը փոփոխան ականջի այն կրնորներ վրայ որ հակառակ քաղաքներն անբաւականութեան անանկ Թուրքիան կը կըրեն որոնց ի տես խեղճուկ միայնեմնի, որուն բերքին ջուրերը կը վազէ:

Ատանց պէս վաղից և սքանչելիօրէն մտախռովիչ մեր մանկամարդ Բերացիութեան հինքու ցուցադրած պիւճանքին առթիւ, «բարձրութեան յուսացումին» վրայ քիչ մը քիչ բան չի գրեցուիլ կոր, Լսելու դիւրին է, կրնա՞նք որուն շրջագոյններն ճեղքին ընդմէջէն բուսները կրննալուարին և որուն լալջը քոսաւորն յանդուգն փորուածքն դուրս կ'իջնայ, արդեօք ատանկ կրնա՞նք կրնալու և անանկ Թուրքիան կը կըրեն որ կ'անմեծար, առաջարկութիւնները աւելի՞ դիւրաւ կ'ընդունի կամ թէ՛ այն կրնա՞նք որ գետնախնայ տարակի մը պէս ամբարակ կրնա՞նք մինչև վերջ գոց հազուատ մը չափած է: Եւ կը կարծեմ որ հակառակն է որ կը պատահի:

Ներքեղապատանք պարտի մը ալ նարկները կը թափն կրկան մը «բացող-եայ» մասերուն վրայ, ամօթիւն անմեծութեան զարթուած մը տեղի կուսնայ այդ կրկան մէջը և որ պահպանողականի համար կը զինու զայն:

Մինչև կալուր դոց հագուած կրնը, ինքնապատան և քիչիկ մըն ալ սմանողութեան թէ շրջագոյնները կերպասը պզիւնէ վառան մը եղած ըլլար՝ ունեւ զգուշութիւն կընէ, կրնայ քիչ մը անսահմանութիւններ գործել և կրնայ վերջապէս ինքն իր ձեռքով մէջ տեղ հանել... զրահին թերութիւնը:

Շատ վատ հուշիւն չունի սրելը սրելը գոց հագուող կրնորներ վրայ, Հոս հոս ապրանքի պզտիկ ցուցադրանք մը, բնաւ

Չնայ չի տար գեղեցիկ կնկան մը չնոր-
հայրութեան և առաքինութեան, Միւս
Հէլէթը աչքերունդ առջև բերէ՞ք,
Հայացուց ԲԻՄ ՊԻԼԻՐ

ՎՈՍՓՈՐԻ ԱՓԵՐԷՆ

Կ. Պօլս, 22 փետրվ.

Ազգ. Ժողովը երէկ վերջապէս վճա-
կան քայլ մը առաւ՝ վարչութեան հրա-
ժարականը ընդունելով, տասնհինգ օրե-
րու աւելորդ ձգձգումէ մը յետոյ, որ
պարզապէս կուսակցականներու ճարտա-
րութեամբ զրուած պայմանաժամ մըն էր
վարչութեան:

Սակայն վարչութեան հոգեվարքը 15
օր յետաձգելով, կուսակցականները իրենց
վարկաբեկութիւնն էր որ պատրաստեցին
և ունէր արգելք չկրցան քաղել:

Ընդհակառակը հանրային կարծիքը
աւելի բուռն կերպով արտայայտուեցաւ
և իրենց այնքան յայտնի ու «վրան-բաց»
սատանութիւնները աւելի մերկապարանոց
դարձնելու ծառայեց:

Այնպէս որ՝ ի վերջոյ կուսակցութիւն
ներն ու վարչութիւնը՝ պարտաւորուած
խոհեմութիւն համարեցին, իրենց վայե-
լած վատահոգութեան յետին նշոյլները չկոր-
սնցնելու համար, հրաժարել մէքուսա-
կան աթոռներէ:

Երէկ Գարայեան էֆ. կացութիւնը
փրկեց անցեալ նիստին մէջ գործուած
սխալը զարմանելով և ընդունուած ա-
յօթէն ու հակահամադրական բանա-
ձեւը օրինական ճամբու մէջ դնելով:

Գարայեան էֆ. անդառնալի հրաժա-
րական ներկայացնելով և վարչութեան
ձեռնարկութիւնը յայտնելով՝ խորհրդա-
րանական քննութեան ենթարկուած վար-
չութեան մը պաշտօնի վրայ մնալու ան
հեթեթութիւնը սրբագրեց:

Ազգային ժողովը ընդունելով անմի-
ջապէս այդ հրաժարականը՝ ճանչցաւ իր
գործած սխալը:

Եւ վարչութիւնը ինկաւ անդարձ կեր-
պով:

Իսկ հայկական խնդրոյ մէջ իր բռնած
ուղղութիւնը և գործունէութիւնը քննե-
լու համար կազմուեցաւ խորհրդարանա-
կան քննիչ յանձնաժողով մը, որուն ան-
գամ կարգուեցան Եղիշէ արքայ. Դուր
եան, Բարեղ Աւետիսեան, Ռուբէն Զար
դարեան, Արշակ Ալաջաճեան և Ներսէս
Օհանեան:

Այս յանձնաժողովն իր եզրակացու-
թիւնը պիտի ներկայացնէ ազգային ժողովին,
և ըստ այնմ պիտի որոշուի որոշուած նա-
խորդ վարչութեան նկատմամբ:

Այս տեսակ քննութիւն մը առաջին
անգամ է որ կը կատարուի վարչութեան
մը նկատմամբ, և ճիշդը ըսելով մեր ազգ.
սահմանադրութեան ոգւոյն հակառակ է,
վասնզի մեր սահմանադրութեան մէջ

վարչութիւնները ունին լոկ խորհրդակա-
նի հանգամանք և ոչ թէ գործադիր իշ-
խանութեան, որ Պատրիարքը ի ինք
կանխաւորէ:

Հետեւեալ օրէնքով Պատրիարքին
ստորադասութեան և դատի ենթարկուելը
նախատեսուած է. սակայն վարչութեան
ուճ. Ընդհակառակը վարչութեան համար
միայն մէկ պատիժ կայ, և անկա պար
սաւանքը կամ անվստահութեան քուէն
է որով կը տապալին վարչութիւնները,
առանց քննութեան ենթարկուելու:

Երէկ նախընթաց մը ստեղծուեցաւ
ազգային կեանքի մէջ խորհրդարանական
քննութեան սկզբունքը նուիրագործուե-
լով:

Ազգ. Ժողովի այս նիստը ալլապէս ա-
յլ կը ներկայացնէր շահեկանութիւն մը:

(Մշակ)

ՇԱՌԱՅԷ

Ազգային Անճոխութիւն

ԻԶՄԻՐ

Առաջինը Սրբազանը երէկ վսեմ.
Կուսակալին երթալով ցաւով յատնեց
որ թէն հայոց դէմ քանի մը օր Պօլսթը
թեթեւացած էր, բայց կրկին վերսկսած է
և նշոյնիս առաջունէն աւելի սաստկու-
թեամբ: Այս մասին հաղորդեց վարի և
վերի Մանիսայէ, Ագահսարէ և Գրքաղա-
ճէ եկած սրտածմիրկ նկարագրութիւնները,
կրկին խնդրեց որ հարկ եղած ազդու
հրամաններ տրուին, վերջ մը տալու
համար այս դժբաղդ խնդրոյն: Վսեմ.
Կուսակալը պնդելով թէ իր ստացած տե-
ղեկութեանց համաձայն հայոց դէմ աւելն
բան վերջապէս է, յանձնարարած է Ա-
ռաջինը Սրբազանի որ տեղը և անուն-
ները ներկայացնէ այն հայերուն որոնց
դէմ կ'ընդունակուի պայքարը: Նոյնպէս
ներկայէ այդ պայքարն սղոյններու անուն-
ները:

—Առաջինը Սրբազանը երէկ այցե-
լեց ամերիկեան ընդհ. Հիւպատոս Մ.
Հորթօնի և կէս ժամու չափ մտնմական
տեսակցութիւն մը ունեցաւ:

—Հինգշաբթի երեկոյ ժամը 9.30ին
Քրէմլէր Բալասի հանդիսութեանց սրահին
մէջ տեղի պիտի ունենայ ինքնիշխան
քոյրերու նուագահանդէսը, ընդ բարձր
հովանաւորութեամբ վսեմ. Կուսակալ
Բահմի պէյի, որ առիթն չփախցնէր միշտ
քաջալեր հանդիսանալու ինչ որ գեղար-
ուեստական բնոյթ ունի. Արդէն կար-
գադիր յանձնարարած մը կազմուած է
աղն. Տիկիններէ՝ Մ. Ղ. Եսայեան, Թ.
Լ. Մկրտչի, Մ. Ս. Իփիգենի, է. Տ.
Տէտէնեան, Լ. Ս. Ասլան օրոնք անտա-
րակոյս հարկ եղած մղումով պիտի տան
յաջողցնելու համար այդ գեղեցիկ ըլլալ
խոստացող հաւաքոյթը:

Կ. ՊՕԼԻՍ

Պիթիլի դէպքերուն առթիւ Ամեն.
Սրբազան Պատրիարք Հօր հետ տեսակ

ցութիւն մը ունեցած է Սթամպուլի
խմբագիրներէն մին հետեւեալ կերպով:

«Ներկայ շարժումը, ըստ է. Նորին
Սրբազանութիւնը, հակահայկական չէ. յե-
տաշնական է. Ասիական պայծառօրէն-
կներէ Պիթիլի մեր Տ Սուրէն առաջ-
նորդ Հօր ստեղծ տեղեկութիւններէն:

«Ստացանք թղթատու միջ ցաւ ներ-
կայ շարժումին կազմակերպիչ՝ Մօլա Սէ-
լիմի գրած նամակին բնագիրը, զորուած
է առաջնորդին, Ապստամբ քիւրտերու
պետը կ'այտարարէ նամակին մէջ որ հա-
յերը պէտք չեն վախճալ շարժումէն,
որ իրենց հետ ունէր առնչութիւն չունին:
Կ'իսկ դէ առաջնորդէն իր հօտը հանդար-
տեցնել և անոնց հասկցնել թէ բնաւ եր-
կիւղ չզգան եթէ քանի մը քիւրտեր հայ
զիւղերու մէջ մտնեն:

«Շարժումը որոշապէս ուղղուած է երի-
տասարդ-թուրքոյ դէմ, և Պէտիլիանի
նըշանաւոր ընտանիքը, որ ցարդ շատ
ձանձրացուցած է, երիտասարդ-թուրքե-
րուն այս շարժումէն անմասն չէ: Խո-
վութեան բուն բոյնը Պիթիլի չէ, այլ
Խիզան որ Գիւրտիսթանի կեդրոնը կ'է
մարուի:

«Պօլս քալու համար այս տեղերէն
անցած ատեն, անսովոր վիճակը տեսալ
որ հոն ստեղծուած էր և կեդրոնական
կառավարութեան իմացուցի: Եւ անկից
վերջ գործերն աւելի ծանրակշիռ հանգա-
մանք մը ստացան:

«Ինչո՞ք համար Պիթիլի վալին՝ Մահ
զար պէյն է՝ քիւրտերու ապստամբութեան
պատասխանատուն: Տեղեկացուցին Ն. Վ.
Թալէտի պէյին: զգալի անկարողութիւնն
այդ պաշտօնատարին և անոր փոփոխու-
թեան անհրաժեշտութիւնը: Կառավարու-
թիւնը կ'հրաժարեցնէ անա զայն և անոր
տեղ կ'առնուի Ապստամբ պէյը, Սղեր-
դի կառավարիչը Այս վերջինն լաւ պաշ-
տօնեայ մըն է և աւոր վրայ վստահու-
թիւն ունիս:

—Շարժումը պիտի տարածուի, կը
հարցնէ խմբագիրը:

«Ո՛չ, կուսակալութիւնը չուտով պիտի
կրնայ առաջն առնել, վսեմէն, Մուշէն
և Էրզրումէն արդէն զորք ձաթայ ելած
են քիւրտերուն դիմադրելու:

«Սուրէն Ս. է հասած հեռագիր մը կը
ժանուցանէ որ կառավարութիւնը Պիթիլ-
ի մուտքէն վրայ դառնող երկու վան-
քեր զօրքով լցուցած է, արգելելու հա-
մար որ ապստամբները զանոնք չըրուեն,
քաղաքին վրայ իրենց հասանկան յար-
ձակման կեդրոն ընելով: Ահա Առաջնոր-
դին մէկ ուրիշ հեռագրին պատճէնը:

—«Քիւրտերու թիւը զգալապէս կ'շատ
նայ, Թարձարումը քաղաքին շատ մօտի-
կէն սկսած է և դեռ կ'ընդունակուի: Եր-
կիւղը ընդհանուր է: Կ'իսկ դերք օգնու-
թիւն և պատասխան»:

—Շատ հայ կ'այ Պիթիլի մէջ:

«Այո՛, ճանաւանդ շրջակայ գիւղերու
մէջ:

—Արգաւա՞նք է երկիրը:

«Ո՛չ, լեռնոտ երկիր մըն է: Անտառուի
ամենէ արգաւանդ մասն է Մուշի գաշտը
ու Տիարպէթի:

«Ահա ասոնք են Ն. Ս. Ջաւէն Սըր-
բազանի յայտարարութիւններն: Պատ-
րիարքը պատասխանած է Պիթիլիի ա-
ռաջնորդին վերջին հեռագրին, ըսելով որ
հարկ եղած դիմումներն եղած են կառա-
վարութեան մօտ, թէ պէտք չէ պաղտու-
րեցնել վարչութիւնը կորսնցնել, մօտէն հսկելով
դէպքերուն ու իր հօտին ապահովու-
թեան:

Միւս կողմէ հետեւեալ տեղեկութիւն.
ները կ'ըստինք այսօրուան հասած լուրե-
րէն:

—Նախարարաց Խորհրդոյ որոշմամբ
պաշարման վիճակ յայտարարուած է Պիթի-
լիի նահանգին մէջ:

—Եւրոպական դեսպաններու շրջաբե-
րական մը զրկելով Արաաքին գործոց նա-
խարարը, հաղորդած է որ Պիթիլիի ա-
պստամբութիւնը զսպուած է:

—Բ. Դուրը հարկ եղած դիմումներն
ըրած է Ռուսիոյ դեսպանատան մօտ, որ-
պէսզի Պիթիլիի իրեն հիւպատոսարանը
իրեն յանձնէ նոյն հիւպատոսարանին ա-
պստամբած յեղափոխական պետերը:

—Նորընտիր Քաղ. Ժողովը անցեալ ուր-
բաթ օր զուգարած է իր առաջին նիստը
Ղալաթիոյ խորհրդարանին մէջ, նախա-
գահութեամբ Սրբազան Պատրիարք Հօր,
Ժողովականներէն Ներկայ գտնուած են
Տեառք Տօքթ. Դաւիթեան, Մաքսուտ
Նարկիշեան, Ներսէս Զաքարեան, Յով-
սէփ Գազազեան Յովհաննէս Կիւլպէնկ-
եան, Լևոն Տնտիսեան, Հայկ Անտոնեան
և Դէրք Կիւրեղեան: Ժողովը օրինական
մեծամասնութիւն ունենալով՝ ձեռնարկեց
իր պաշտօնին, ընթերցումէն վերջ զայն
հաստատող Դատական նախարարութեան
պաշտօնագրին՝ ընդունելով Սրբազան Պատ-
րիարք Հօր շնորհաւորութիւնները և ի-
րենց պաշտօնին արդիւնաւորման համար
Նորին Սրբազանութեան մաղթանքները:

Աւսիլապէս ձեռնարկուելով դիւանի
կազմութեան, գաղանի քուէարկութեամբ
ընտրուած են հետեւեալները.
Տօք. Դաւիթեան Ա. Ատենապետ
Ս. Բեաթիպեան էֆ. Բ. »
Ն. Զաքարեան Ա. Ատենապետ
Հ. Անտոնեան Բ. »

Դիւանի ընտրութիւնէն վերջ՝ Ժողովը
կարծիքի փոխանակութիւններ ունեցաւ
իր հետեւիլից ուղղութեան և առ այդ՝ Ազգ.
Ժողովի առջև իր ընկիւղ յայտարարու-
թեանց մասին, և պաշտօն յանձնեց իր
դիւանին՝ փոխանակուած կարծիքներու
հիման և Ժողովին յանգած եզրակացու-
թեան համապատասխան ծրագիր մը պատ-
րաստել Կրօնական Ժողովոյ Դիւանին
հետ և զայն ներկայացնել իրեն Ժողո-
վին որը ընդունելէ վերջ, պարզել զայն

Բարտաւանի վրայ, գերմարդկային հիւ-
ցումով մը կը լցուէր... Որովհետեւ այս
վայրկեանին գերմարդկային էր Բարտա-
ւանին դիւցազներգական խոյանքը...

Ահա թէ ինչ կ'անցնէր կը դառնար.
Բարիքի բոլոր քաղաքները Կրէվի
հրապարակը խուժած էին՝ վստած ըլլա-
լով թէ չա՛հաւատ գործեր պիտի ընէին
այնպիսի բազմութեան մը մէջ որ մահ
աղաղակէն ժամանակ չպիտի ունենար
իր գրպաններուն վրայ հսկելու: Դա-
տարկապարտները, ամենէն եռանդուն
ղաղակցականներէն աւելի զօրաւոր, կը
պոռային. «Կիցցէ՛ եկեղեցւոյ սինը» և
«Մահ հերետիկոսներուն»: Եւ այսպէս
աղաղակելով հանդերձ՝ իրենց գործը ա-
ւելի լաւ կը տեսնէին: Անոնք կը վխտա-
րին մասնաւոր վայրատկաւորներուն շուրջը,
այն տեղը ուր ամբոխը աւելի հոծ ու
խիտ էր:

Ասանցմէ անոնք որ ասպնալ տեսած
էին Էսքիլանս պանդոկին մէջ և սարսա-
փի և հիացումի յիշատակ մը պահած էին
անկէ, զանի ճանչցան այն վայրկեանին
իսկ սըր անկա նետուեցաւ աղեղնաւոր-
ներուն վրայ: Կրէվի հրապարակին այս
դատարկապարտները լոկ հոճոյի համար
կրնային ամբոխի վրայ, եթէ նոյն իսկ
չի ճանչնային Բարտաւանը, եթէ նոյն
իսկ Լօիզօն անառակուհին՝ մէկէն միւսին

«ԳԱՅԵՆՈՒՆ» ԹԵՐԹՅՈՒՆ [109]

ՄԻՇԷԼ ԶԷՎԱԿՅՈ

ԲԱՐՏԱՆԱՆԵՐԸ

ՖԱՌԻՍԹԱ

ԼԵ.

ԴԻԻՋԱՆԵՐԳՈՒԹԻՆԸ

Այս միջոցին՝ ուր վիճելի խելայեղ,
սովորւմէն ինքն զարձած, իր աչքին
առջև ունէր քստմեծի տեսիլը բոցավառ
խարոյկին՝ որուն վերելք կը ճօճէր Մատ-
լէնի մարմինը, և մահուան թալուկը
գրաւած էր զինքը, այս միջոցին՝ կրօնք
անկա նշարեց Բարտաւանի որ ուռա-
կանի մը պէս կը վազէր... և վայրկեան
մը ետքը անոր քով տեսաւ Շարլը. Բա-
ղուկները տարածեց, Թափառակութեան
անկարագրելի ժպիտ մը լուսաւորեց իր
դէմքը:

Շարլ, առանց ճիշ մը հանելու, խե-
լակորոյս, գողգոթուն՝ առաջ նետուե-
ցաւ. Այն ատեն պահակազօրքերը խա-
չաձեցին իրենց զէ՛քերը և վիճելի ե-
րևան եկաւ նիգովաւորներու քօտի մը
ետին: Նոյն պահուն ամբոխը՝ վայրկեան

մը խելայեղ դարձած՝ նորէն իր տեղը կը
գրաւէր... պարապ մնացած միջոցը կը
լեցուէր կատաղի ստուերներով... և վե-
րէն. բարձրաւորակի վրայէն կը տե-
ղային պոռնտուքներ:

—Սպաննէ՛, սպաննէ՛...
—Ի մահ, մահ...
Բազմութեան մահ աղաղակող ան-
սահման մէկ մոնչիւնը թաւալեցաւ որոտ-
ման մը պէս: Մէկ կողմէն ամբոխը,
միւս կողմէն պահակազօրքերը խիտ առ-
խիտ սեղմուեցան՝ զարհուրելի ամբոխ մը
առաջնորդուն պէս, որուն միջև պիտի
ջախջախէին, պիտի փշուէին, պիտի
տափակեային Բարտաւան և Շարլ...
Այս միջոցին չարաշուք դէմքով տասը,
տասնհինգ, քսան մարդիկ խուժեցին՝
ղաշոյն ի ձեռին, մարդեր ինկան, փա-
խուստը վերսկսաւ, արմուխն յորձանք-
ները պոռնակեցան, և այս անձանքները
ոռնացին:

—Բարտաւան, Բարտաւան:
Բարտաւան ոչ իսկ մտածեց թէ ուրկէ՛
կուգար իրեն այս օգնութիւնը, ո՞վ էին
այս մարդերը որոնք գերագոյն ճակատա-
մարտի մը աղաղակով իր անունը կը պ-
ռային: Այս անկարագրելի վայրկեան-
ներուն մէջ՝ ուր իր տարապայման հար-
ուածները կը փորձէր, այլ ևս չէր խոր-
հեր, այլ ևս ինքը չէր, մարդկային յոր-

ձանք մըն էր ինք այլևս որուն ամէն
կողմէն սուրբ կը չողային...

Վիպոկին գրութիւնը որքա՛ն դանդաղ
է այսօրինակ պատմութեան մէջ...
Հազիւ քսան հրկվայրկեան անցած էր՝
յորմէ հե՛տ Բարտաւան իր ձեռքը Շարլի
ուսին վրայ դնելով ուժով մը, պոռացած
էր՝ Վիճելու ցոյց տալով:
—Հո՛ն, հո՛ն պէտք է նայիլ...

Լօիզօնի առաջնորդութեամբ դատար-
կապորտներու այս յանկարծական և ու-
րուացնող խուժումին տուէլ՝ ամբոխը գէ-
պի ետ կընկրկէր. խելայեղորոյս այն մաս
նայատուկ արհաւիրքէն որ ամբոխներու
խուժալը կը կազմէ, սարսափի ելեք-
տարկանութիւն՝ որ մարդէ մարդ կը ծա-
ւալի, որ անիմաստի քայքայումներու
մէջ կ'առնէ կը տանի ամբողջ բանակ
ներ...
—Բարտաւան, Բարտաւան, կոռնու-
յին դատարկապարտները՝ ոստոտելով,
ղաշոյնին վեր բռնած՝ նման դժոխքէն
փախած դներու:

Կից ոտքի վրայ կայան՝ կատաղու-
թեան կը մոռնէր. Մէկվի, Պիւսի, և
ուրիշ հարկը հոգի դէն ի ձեռին կը նետ
ուէին... Փառաւթա, կատաղութեան
կրակ կտրած դէպի երկինք կը բարձրա-
ցնէր անէ՛քներով ծանրաբեռնուած աղ-
նարկ մը, և երբ այս անկարկը կրնար

նաե Ազգ. Ժողովին, նորոգութիւն վարչութիւնը բացարձակապէս համարալիս և ու ժողովի պիտի ներկայանայ Ազգային Ժողովին առջեւ, պարզելիք իր ծրագրով որ պիտի խօսի ներքին յարաբերական կրթական և ելմտական խնդիրներու շուրջ իր բոլոր ներքեւ զգուշութեան մասին:

ՏԵՂԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՆԵՐՔԻՆ, գործոց նախարարութեան կողմանէ հետեւեալը էր հետադուրի.—

Պաշտոնը աւագակներ Բագէշի վրայ յարձակած են և քաղաքին սահմանի մասերուն վրայ խուժած են թէև, բայց զինքնաբերական որոշ խուժմբ մը ուղարկուելէն յետոյ աւագակներէն մեծ մասը նահանջած են:

Այդ միեւնոյն բազմաթիւ աւագակներու խուժանք թէև եկեղեցի մը ունեւորած են և լերան մօտ բլուրներու վրայ դիրքեր գրաւած է, սակայն միեւնոյն զինքնաբերական խուժմբ ուղարկուելէն վերջ ալ վայրերէն ալ խոյս տուած է:

Աւագակներուն իր երեք ընկերներով միասին Ռուսական հիւպատոսարանի մէջ կ'ապաստանէր, այդ ստորգ է, և սակայն բոլորովին կը հերքուի թէ քաղաքին մէջ խուժապ տիրած և թալան տեղի ունեցած է:

Իսլամներէն մի քանի անձեր զոհ կերթան աւագակներու հետ ընդհարումներու միջոցին, և սակայն բոլորովին սխալ է թէ Բրիտանականները ու և կ'որոշուի ունեւորին ինչպէս քրիստոնեաներու ու և վտանգ չէ պատահած նմանապէս ու և է վտանգ չէ թած Օսմանեան պաշտան, հիւպատոսարանները, սեպական հաստատութիւնները և շուկան: Քրիստոնեաներ և իսլամներ իրար հանդէպ միշտ համակրանք ցոյց տուած են, և այսօր ամէն ոք դարձեալ կը թաղի իր գործովը: Խանութները վերաբացուած են և վաճէն հասնող զինուորական օգնութիւնը բոլորովին վերահաստատած է խաղաղութիւնը:

Աւագակներէ ձերբակալուածներ կը յանձնուին կառավարութեան: Ձերբակալուածները պիտի հետարկուին օրէնքի անկախատ պատիժներուն:

ՆԱՀԱՆԳԻՍ ԻԹԹԻՆԱՄԻ մասնաճիւղին պատասխանատու քարտուղար Օսման Զէյնալ պէյերը երէկ Ազգիսար ուղևորեցան: Օսման Զէյնալ պէյերը Տէմիրճի, Պորթու և Կէօքսէ պոստէ վերջ պիտի անցնին Սալիհի:

ԵՐԿՐԱԳՈՐԾԱԿԱՆ գրառատան ընդհանուր տեսչութեան կողմանէ Այտրի «Միլիտ» երկրագործական պանքային տրուորէն կարգուած է Մանասթըրի պանքային նախկին երկրագործական տօրէն Հիւսէյին պէյ, իսկ գրառատան ընդհանուր հաշուապետութեան պաշտօնին կոչուած են Ալիսալ Լաթֆի և Գեամիլ Էֆենտը:

Վաղելով հրապարակ խնտոյմներ չի փոխար անոնց խուժմբն պետերուն աւանջին՝ Բարտանեանը ազատելու համար: Անոնք որ Բարտանեանը չէին ճանչնար, անոնք որ Լօիզօնի խնտոյմներ չէին ստանար, միւսներուն օրինակին հետեւեցան և խուժեցին առանց գիտելու թէ ինչու համար Գաի մը վայրկեանի մէջ այս անգամներէն հարուր հոգիի չափ ամէն կողմերէ դուրս ելլելով՝ ասպետին ետին խուժուած էին և իրենց տրուած հրահանգին համեմատ կը գոչէին:

— Բարտանեան, Բարտանեան: Ընդհարում մը առաջ եկաւ: Այս գնալուածը, կարծես փոթորիկէ մը տարուած և զաշոյններով զինուած՝ մարտնչեցաւ ամբողջ մէջ: Ճեղքեց զայն կոխելով: Կոխկոտելով, ալ ու ձախ կողմ փախցնելով ամենքը և սակայն ահագնեալ բարձրացնելով: Երկարած ընդհանրեցաւ տեղերով զինուած պահակազորներուն:

Սոսկալի եղաւ ընդհարումը, և միևնոյն վայրկեանին քանի չափ մարդեր, պահակազորներ և զատարկապորտներ ինկան մեռած կամ վիրաւոր: Ողբալի աղաղակներ, հայհոյանքներ, նուաղող կիներու սուր ճիւղեր ի գէն գոռոցող խալիք քաղքենիներու պողտուքներ,

ԿԻՐԱԿԻ օր յունական Արքատիւ չոգե. նաւով քաղաքին նաւահանգիստը հասած են 600 ռուսացիներ: Նմանապէս «Հանի Տալուտի» Ուօլիկթըն չոգենաւով քաղաքին աւագակներ Յունաստան մեկնած են:

ՏԵՂԱԿԱՆ ԹՐՔԱԿԱՆ արհեստանոցին մէջ աչքառու գողութիւն կը կատարուած է և կրտսի թէ՛ գործիքներէն մեծ ու կարեւոր մասը անյայտացած և վասն ի վերուստ եղած է: Կասկածուած աշակերտներէն մին և վարժարանին դռնապանը հսկողութեան ներքեւ առուուած են:

ԱՍՍԱՐՈՐԹԻ պաշտօնեաներէն Զէմիլ պէյ որոշ և կարեւոր պատճառներով պաշտօնանկ եղած է, և իր տեղ կարգուած է միտլիցի Էտհմ պէյ:

ԱՌՋԻ օր քաղաքին նաւահանգիստը այցելեց Ամերիկեան դրօշակակիր զօսաւաւա մը:

ՄԻ ԳԱՆԻ օր անաջ Թաթար Մուսթաֆա անուէն կառուարներ որ չորս թիւ քահաներով Գէմիլի կամուրջէն վեր քաղաքի մէջէն կերթար, իր կառքով միասին ձորը ինչպէս վտանգին կենթարկուի: Կառքը, ճամբաներուն չափազանց անկանոնութեան պատճառաւ կը կորսնցնէ իր հաւասարակշռութիւնը և կ'ապաւնայ դէպի ձորը առաջնորդելիք ճամբորդները: Նմանօրինակ միջադէպ մը ևս պատահած էր ասկէ երկու տարի առաջ երբ կառք մը չորս բժիշկներ պոյոյի կը տանէր:

ԻԶՄԻՐԻ քաղաքապետութեան նախագահ Ռէֆիկ պէյ, քաղաքապետարանի երկու այն անդամներու ընկերակցութեամբ յայտնուած է Այթիֆօնայի և Մօրթաքի չընանկները:

Քաղաքապետը նշմարած է կարգ մը ծառատաններու և պարտէզներու աւերակ ու օրոշտօրէ աւերակ դարձող վիճակը:

ԲԱԶԱՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆԸ քաղաքին փողոցներուն ընդարձակուելուն համար օրոշտօրէ իր կարգադրած կանոններուն գործադրութեան կաշխատի:

ԳՈՒՇԱՍԱԹԷ կը տեղեկացնեն թէ վերջերս իսլամ տարրին մէջ յառաջ եկող անտեսական վերադարձներուն շնորհիւ տեղւոյն մէջ ալ Թուրք երիտասարդներու և չափահասներու միջև իրար միտութիւն մը կազմուած է: Նորակազմ այս միտութեան նպատակն է, անտեսական յառաջդիմութեան սատարել, և տեղւոյն մէջ յառաջ բերել գիտակից երիտասարդութիւն մը:

ՆԱՀԱՆԳԻՍ ՎԵՄԱՎԻՅԱՆ կուսակալ Րահմի պէյ, մարախի համար մասնաւորաբար, իր կատարած քննական պոյոյտներէն վերադարձաւ քաղաք:

Կուսակալ Րահմի պէյ իր պոյոյտին առաջին գիշերը անցուցած է Մադիսայի մէջ: Հետեւեալ օրը ընկերակցութեամբ կառավարիչ Թէվֆիկ պէյ՝ կուսակալը զայնքէն զէպի Սալիհի, Սալիհի կայարանին մէջ Րահմի պէյ տեղւոյն գլխաւոր ան-

այս հազարաւոր ձայները զիրար խաչաձևեցին և օգին մէջ կազմեցին չարաչուք որոտում մը: Այն ատեն, անոնք որ այս խառնուրդին մէջ իրենց պաղարիւնը պահեցին՝ չորս կողմերէն դիտելու համար կը զգային տեսնել տրուած տեսարան մը:

Բարտանեան, հազուատները տեղի հարուածներէն պատուած, արեւառնայտ ամերի, աչքերը անոթիօրէն բոցավառ ալ տարօրինակ և սոսկ հեզութեան ծայրով մը նկարուած, Բարտանեան ուղիքի մը պէս կտրեց անցաւ աղեղնաւորներու շարքին մէջէն:

— Ե՛տ, ողնացին վիտէթան բռնող երկու պահակները:

Ապագային սուրբ բարձրացաւ, պատուաբեցաւ, սրակոթին երկաթեայ գունտը գնաց զարկած պահակապորդներէ մէկուն շուքը: Այս վերջինը զանգուածի մը պէս ինկաւ: Միւսը ետ քաշուեցաւ: Միևնոյն պահուն ասպետը իր բազուկներուն մէջ առաւ կիսամեռ վնասութեան, և ետ դարձնալով միջոցին երեցաւ բարձրաւանդակին վրայ գտնուողներուն...

— Սպանեցէ՛ք, սպանեցէ՛ք, կը պոռար կիզ կատաղօրէն:

— Յաղթուեցա՛յ, Անիծեա՛լ եմ, գոռաց Ծառաթ:

Պահակազորներուն միջև կռիւն աւելի

ձերուն հետ կը տեսակցի մարախի մասին, և պէտք եղածը հաղորդելէ վերջ մասնաւոր կառավարութեամբ մը կը մեկնի Արաքէն: Գիշերը Արաքէնի անցնելէ վերջ, է՛ն շատ մարախ գտնուող գիշերին ու չընկալիքի աւանները կ'այցելէ և իր կուրը կրկին կը վերադառնայ Արաքէնի: Ծառաթ օր Րահմի պէյ Արաքէնի մէջ վերադառնալով Մէնէմէն և մինչև երեկոյ հոն մնալէ վերջ իր կուրուան չոգեկառքով կը ժամանէ քաղաք:

Կուսակալ Րահմի պէյ և կառավարիչ Թէվֆիկ պէյ Արաքէնի գիւղերուն մէջ մարախներու բնաջնջման համար փորձանքներ իրականացնելու օրինակներ Թեոպոլիս և Թեոպոլիսի մարախներ կարճ ժամանակի մէջ կը փճացնէ: Պէտք եղած հրահանգները ալ մասին պիտի կարգադրուին:

ԱՌԱՆՑ ԶՈՇՈՂՈՒԹԵԱՆ ՆՊԱՍՏ

Քաղաքին Հոգատար-Որդախնամ ընկերութիւնը կ'ժանուցանէ Հայ հասարակութեան թէ՛ Թապախանէի «Այո» և Գեաղեղեքի «Մէլէ» սինէմաներու անօրինութեանց հետ մասնաւոր կարգադրութիւն մը կրած է որդանոցին ի նպաստ:

Սոյն երկու սինէմաներն ամէն անգամ յաճախող ազգայիններէն կ'խնդրուի որ մուտքի տոմս զնելու պահուն պահանջեն որդանոցին կ'իջով պատրաստուած հայերէն տոմսակներէն:

Որդանոցիս ի նպաստ տոմսակին գինը նոյնն է, որով հոն գացող ամէն հայ անհատ, միևնոյն վճարուածով Որդանոցիս նպաստած ըլլալու գոհունակութիւնը պիտի ունենայ:

Ապահով ենք որ հասարակութիւնը այս մասին օգտակար հանդիսանալու համար իր ազգասիրական պարտականութիւնը կ'գործադրէ ու միևնոյն ատեն սոյն կարգադրութիւնը իր շրջանակներուն մէջ լսելի ընել ու տարածելու ալ հոգ կը տանի:

ՀՈԳԱՏԱՐ ՈՐԳ. ԸՆԿ. (Կնիք)

10—1

ՀԵՌԱԳԻՐ

Կ. ՊՈԼԻՍ. Մարտ 24.— Պիթիսի աւագակներուն ու իր երեք ընկերները դեռ կը մնան տեղւոյն Ռուսական հիւպատոսարանի մէջ: Կուսակալութիւնը Ռուս հիւպատոսին տակաւին չէ պահանջած չարագործները:

ՆՈՅՆ.— Պաշտօնապէս կը հերքուի այն լուրը թէ, ընդհ. Պարտուց և Ելմտական յանձնախումբի միջև անհամաձայնութիւններ ծագած են:

ՆՈՅՆ.— Ռօյթի և Գալիօի դատավարութեանց ձեռնարկեալ դատարանի կողմէն իր անաչառ վկայ հրաւիրուած է հանրապետութեան նախագահ Մ. Բուանքարէ:

Բուանքարէ զգուշար, ազնուականներ բարձրաւանդակէն վար կ'իջնէին և զաշոյն ի ձեռին կը վազէին Բարտանեանի վրայ: Բարտանեան Ծառի բազուկներուն մէջ նետեց մանկամարդ աղջիկը, և անկարագրելի ձայնով մը ըսաւ.

— Ահաւասիկ ձեր խօսեցեալը...

Ծառի անկողնէմ, հագուստները բոցիկ բոցիկ եղած, ցորակոծ, առասպելային երազի մը մէջ ապրելու պատրաստով աղի, այս մոլեգին վայրկեանին ազդեցութեան իր ուժերը հարկաւորապէս, իր բազուկներուն մէջ առաւ վիտէթան որ այս միջոցին աչքերը բացաւ, իր մանիշակա գոյն անուշ աչքերը ուրկէ ամէն սարսափ անհետացած էր...

Փայլակի պէս արագ անկարկ մը փոխանակուեցաւ իրենց միջև... Եւ այս շղթայազերծ փոթորիկէն մէջ, իրենց շուրջ խնուող զեւերուն ոստոստումին մէջ, Մատիլի խարոկէն բարձրացող ծուխին մէջ, բոցերու լոյսին մէջ իրենց սէրը նուրբաբարձութեամբ ինչպէս մեղմանոյ համար մը՝ զօրնալին վեհաշուք ու արհաւիր զայթոյրի մը մէջ:

— Յառաջ, ժանչեց Բարտանեան:

(Ծառ)

ՆՈՅՆ.— Մ. Բուանքարէ Ռօյթի և Գալիօի դատավարութեան պահուն անաչառօրէն Մ. Գալիօի սախօքերը հաստատած է թէ, «Թէ Մ. Գալիօ մասնաւոր նախախնդրու հրապարակութեան սկսի պիտի ապանեմ զայն»:

ՆՈՅՆ.— Երկարատեւ հրաժարեալ նախարարապետ Մէնէմէն Սախտ փաշայի տեղ ընտրուած է Րիւշտի փաշա:

ՆՈՅՆ.— Թուրք սաւառնորդներէն Մէնէմէն Ալի պէյ երէկ, իր Թրքուհի ընկերոյն հետ միասին Այ Սթէֆանօյի վրայ սաւառնակով ճարպիկ սլացքներ կատարած է:

ՆՈՅՆ.— Ստամբուլ երեսփոխան ընտրուած են Իթթիհատի թեմակոններէն Թալաթ, Օսման Նիհատ պէյերը և Թաթուրաթի Էֆէ:

ՆՈՅՆ.— Կը տեղեկանա՞ք թէ, ճաւաղական կառավարութեան Գերմանիոյ նաւարաններուն ապագրած ընդժողեալներէն երկու հատը հեղին կառավարութիւնը գնած է:

ՀՐԱՊԱՐԱԿ

Փակում 4 Ապրիլ 1914

ԲԱՄՊԱԿ Հիմն. Ն. Եօրը Ն. Օրլեան

Մայիս Թուրք 6. 85 12.72 12. 86

Թուրք Թոքստ. 6. 73

Հոկտ. Նոյեմ. 6. 32

Երկրորդ. Մայիս 9. 17

ՏՈՐԵՆ Մայիս 7/2/8

ՊԵՆԵՆ ԵՄԱՐ Մայիս 9.2

ՍՈՒՐՃ Սեպտ. 43.6 Ն. Եօրը Ելմ. 8.95

ԽԱՆՈՒՅՈՒՄ

Տիար Գիւմը Բանտագործութեան պատիւ ունի ծանուցանել իր մեծարյալ յանձնարարներու և արգոյ հասարակութիւնն որ իր գրասենեակները և մթերանոցները փոխադրուած են իր նոր շէնքին մէջ, Բալայի և կալցիօ փողոցի անկիւնը, Միացեալ Նահանգաց հիւպատոսարանին կից:

Միևնոյն ժամանակ կ'տեղեկացնէ հասարակութեանը որ իր Տէնիզլիի շաղաքներու անմասն ալիւրը կ'ծախուի նաեւ փոքրիկ պարկերով 28-30 օխտ մէն մին, ռակաւաթիւ ընտանեկաններու համար:

4—3

ՏՕՔ. ՁԱՐԵՋ ԱՐԵՒԵԱՆ

Վերաբայ - Առաւմուտքով

ՎԱՅԵԱԼԻՔԵՆԱԿԱՆ ՀԱՄԱԿԱՐԱԿԱՆ

ԲԱՐԻՔԱՆ ԱՍԱՄԱՐՈՒԹԱԿԱՆ ՎԱՐՈՒՄԱՆԵՆ

Փոստ-Մարտի դիմացի փողոց Ելմ. 14 տունը

25—8

ԳԵՈՐԳ ՀԱԼԷՊԵԱՆ

ԿԱԼԻՖՈՐՆԱ

(Այի վազալ թիւ 75)

Տան մը համար կարեւոր ամեն տեսակ կահադրածական նորոգութիւններ: Ամեն տեսակ կարասիներ, աթոռներ, բազմոցներու լաթեղեններն կ'իջնէ ու կ'որոգէ, լուսթրօյ վերաբերեալ ամեն գործ կը տեսնանէ:

Ամանութիւն, մաքուր գործ, երկու րամեայ փորձառութեան վրայ հիմնուած:

1—15

ՍԻԿԱՌԵԹԻ ԹՈՒՂԹ

Փնտրեցէք ամէն տեղ առողջապահական օրկանէթի թուղթը որ իր տեսակին մէջ միակն է ծխախոտի իբրեւ անվնաս թուղթ Յիւստակ Ս. Փ. Ազգային Հիւանդանոցի անունով:

Կեդրոնատիղի ՅՈՒՄԵԹ ԱԼԿԵՕԶԵԱՆ 50—3 Իզմիր Փէյալմալընլար Պաշը

ՆՈՐ ԶԱՇԱՐԱՆ

ՊԵՏԱՆԿԱՆ ԹԻՒ 83

(Երկարաճիւղով մէջ)

Պատիւ ունիմ ծանուցանել արգոյ հասարակութեան թէ մօտեւս Իզմիր հաստատուելով ճաշարան մը բացած եմ, ուր շուկայի մարդիկ պիտի կրնան Մաղնիսայի հանրածանօթ և անուանի քէպուպը ճաշելով յաճախելով ճաշարանս, ուր մօտեւս տեսակ խնամք մաքրութիւն պիտի գտնեն ինչպէս նաեւ անուշեղեններ ամենու քիմքին յարմար:

10 10 ԹՈՐՈՍ ՍԻՒՔԵԼԵԱՆ

ՍԻՆԵՄԱ ԸՍՏՂ

(Գետեղիք Ամերիկ. Գոլֆի մօտ)

1. Մէլ. Գլու.—2. Որդուհի մը վէպը 3. մաս.—5. Տեղակալ Ռօյթ ու Սայեքի առեւտրութիւնը:—6. Միջադաշար:

Ճաշէն ետք

Նաեւ 7. Գորդ.—8. Միջադաշար:

Տիեզերապետ ճանչցուած լաւագոյն ժամա-
յոյցը որ պաշտօնապէս ընդունուած է հետեւ-
եալ վարչութիւններէ.

Անաստուի Օւմ. երկա-
քողիներու ընկերութիւն
Շիրքի խաչիչէ
Օւմ. գորաց վարչութիւն
Իսպիտոյ պետկն. երկաքոյ
Ռուսական երկաքողի
Յունական երկաքողի

Ռսկի, Արծար, Նիքի

—ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ՄԵՏՈՒԹԵԱՄԲ—

Ընդհանուր Երկաքողիչ Այտնի, Գոնեայի նահանգներու եւ
Արշակունյացոյս Կղզեաց:

ՎԱՀԱՆ ԶՄԻՌՆԱԿԵՍԵԱՆ

Ի Չուխա Պէտէսէն, Թիւ 14 - 40

ԿԸԳՏ ՆՈՒԻ Իզմիրի եւ Շրջակայից ծանօթ ամէն ժամագործնե-
րու մօտ:

ՆԵՕՏԱԹԷԼԻ

ՊԵՏԱԿԱՆ

Գ Ա Ղ Ո Ւ Ա Շ

ԽՈՐՀՐԴՈՅ

ՐԱՄԱԳՐԵՆ

Ա. Գործարարներու յատկացուած մրցանակներ գրգռանի
եւ նաւու յաւաքոյն վեց քրօժէրքներու համար սերիի մրցանակ.

Ա. Կ. Ա. Բ. Գ.	Թիւ դասակարգութեան
Ա. Գործարար, Լօր	22.8
Բ. Գործարար, Լօր	22.2
Բ. Տիւրքայ, Շի տը Ծօն	22.2
Բ. Տ. Նարաշէն, Ի Լօր	19.1
Ժամագործութեան դարձ	13.0
Լ. Գրանտ եւ Կըրպը(ՕՍԷԿԱ)	13.8

Ի Դիմաց Պետական Խորհրդոյ
Դիւանագիր Փէրիէն Նախագահ՝ Յօժ. ԹԵԼԵԹԱՎԷԼ

ՄԵՏ ՄՐՑԱՆ ԱԿ

ԲԱՐԻՁԻ 1900 Ի ՅՈՒՅԱՀԱՆԴԵՍԷՆ

ՎՐՏԱՔՈՅ ՄՐՑՄԱՆ ԱՆԴԱՄ՝ ԺԻՒՐԻԻ ՄԻԼԱՆԻ

1906 Ի ՅՈՒՅԱՀԱՆԴԵՍԷՆ

Նեոչարէի (Չուիցերիա) գաւառին 1909 Ի Պետական
մրցման մէջ ճշդութեան այնպիսի աստիճանի մը հասած է,
որուն եւ ոչ մէկ ժամացոյց հասած էր մինչեւ այն ասեմ:

I. R. PRIV. ASSICURAZIONI GENERALI DE TRIESTE

Հաստատուած 1831ին

Երաշխաւորեալ գումարը 31 Դեկտ. 1912ին Ֆր. 456,085,757.31

Այսինքն Ա.Ո 18,243,430.94

վնասներու համար վճարուած՝ Ընկ. Կողմէ 1912ին Ֆր. 51,470,645.30

եւ իր Կիմարկութեան ի վեր [1831] » 1,168,459,027.64

Այսպիսով գումարներ 1912 Դեկտ. 31ին

Կեանքի ճիւղ Ֆր. 1,330,570,404.75

Հոգեհի ճիւղ 1912ին » 19,872,868,206.44

Մովային ճիւղ » 4,193,831,692.05

վերագրեալ Թուանշանները բաւականէն աւելի պերճախօս են հաստատուելու հա-
հարթէ սոյն ընկերութիւնը այնպիսի ընդարձակ գործառնութիւն մը ունի որ ըստ
ամենայնի կը համապատասխանէ հասարակութեան փափաքանած եւ պէտքերուն,
ընծայով բացարձակ երաշխաւորութիւններ, տրոհական կատարելագործեալ եւ
գործնական աւանդակութեան սխիւթեանը, ուղղամտութիւն ու փութկոտութիւն
վնասներու վճարմանց մասին, չափաւոր գիններ:

Աւելի ընդարձակ տեղեկութեանց համար դիմել իզմիրի ընդհ. գործակալու-
թեան:

ԱՅԱՆԱՍՈՒԼԱ ԵՂԱՐՔ

ՅԱԿՈԲ Պ. ՀԱԼԱՋԵԱՆ

ՊԱԼԱԸԼԱՐ ԻՋԻ Թիւ 157

Ի Զ Մ Ի Ր

ԴԻՄԵՏԷՔ վերագրեալ
հասցէին եթէ կողմէ ու-
նենալ անմիջեւի գիններով
փոքրաքանակ եւ մեծա-
քանակ ԹԷԼԷՅՈՒՆ վերա-
բերեալ գործիքներ:
Ամերիկեան ԿՐԱՄՕ-
ՅՈՆՆԵՐ:

ԿՐԱՄՕՅՈՒՆ բլաքներ
եւ անոր հետ առնուելուն
ունեցող գործիքներ:

ԳՐԱՆԻ եւ լեռնարական լոյսեր:
ԲԷԺՐՈՒՆՎ վառարաններ:

Եթէ կողմէ չխառնել անգամ մը գէթ
գինեցէ եւ մեզի գինով յաճախորդները կ'ե-
րաշխաւորենք ամէն կերպով գոհ ձգելու:

Ռ Օ Ս Ի Ա

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Արտօնեալ Վ.Ե. Կայսեր 1811 Մարտ 20 Թուական հրամանագրով

Կ Ե Դ Ր Ո Ն Ա Տ Ե Ղ Ի

ԲԵԳԵՐՄՈՒՐԿԻ ՄԱՍՆԱՌՈՐ ԵՆԵՔԻՆ ՄԷՁ

Անդրոյցովի վնասուած Ընկերութեան դրամագրոյսը Տր. 13,000,000

Երաշխաւորութեան գումար » 231,840,000

Ապահովագր. վնասուած վնասուց հասուցում եւ դրոշմ » 774,867,000

1911ին գանձուած քոխ եւ տոկոս » 124,086,000

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ ԽԻՍՏ ՆՊԱՍՏԱՌՈՐ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐՈՎ

Կ'ապահովագրէ հոգեհի ու փոխադրութեանց վտանգներու դէմ.

Կ'ապահովագրէ կեանքի վրայ եւ ամէն տեսակ արկածներու դէմ.

Կ'ապահովագրէ երկաթուղիի եւ շոգենաւի արկածներու դէմ.

Կ'ապահովագրէ ապակիներու կտորուելուն դէմ:

Ամէն տեսակ տեղեկութեանց համար դիմել ընդհանուր գործակալութեան

ՄՐՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԳՈՒԶԻՆՈՐՈՒ Քաւաճ ԵՄԱՄԵ—ԻԶՄԻՐ

Հ Ա Ո Ն Ժ Ի Ն

ԱՇԽԱՐՀԻՍ ԱՄԷՆԱԸՆՏԻՐ ԺԱՄՍՅՈՅՑԸ

Պաշտօնապէս ընդունուած Օւմ. Պատերազմական Նախարարութեան Միացեալ
Նահանգաց Իտալիոյ եւ Ճաքոնի Տովային Նախարար
ութիւններէն. Ա. Վիլիոյ Ռուսիոյ, Իտալիոյ, Գաւառաց
եւ Սերպիոյ Երկաթուղեաց վարչութիւններէն. Արժան
գինի երկտրական դրամվէնիտու ընկերութեանց. ինչ
պէս նաեւ ուրիշ բազմաթիւ ոչ նուազ Լաւորար Հաս.
տատութիւններէ:

ՈՍԿԻ. ԱՐԲՄՈ. ՈՐՄԻՏԷ ՄԵՏԱՂ

ԱՄԷՆ. ՄԵՏՈՒԹԵԱՄԲ

Ամենաբարձր վարձատրութիւն Բոլոր Յիւզերակաճ
Ճոցանդեղեկներու մէջ:

Բարիկ. Շրտարմ 1867—Վ.ԷԼԵՆԱ. Արձանայ շրտարմ 1873
—Ճիւղաւէրիւ, Շրտարմ 1878—Բարիկ. Ոսկի շրտարմ 1878—
Միւլուոն, Ոսկի շրտարմ 1880—Տօ.Տր.Տօ. Այսինքն շրտարմ — Ջուրիւ, Վ.Կայսեր 1883—Ա.
մաղեղարմ, Ոսկի շրտարմ 1883—Ա.ԷԼԵՆԱ. Պատու վկայագիր 1885—Բարիկ. Ամենամեծ մրցանակ
1889—Շիւղաւայ, Շրտարմ 1893—Մ.ԷԼԵՆԱ. Արտաւոյ մրցման ժիւղի սնդակ 1896—Պալաւայ, Ամենա-
մեծ մրցանակ 1897—Մ.ԷԼԵՆԱ. Արտաւոյ մրցման անգամ ժիւղի 1899—Բարիկ. Ամենամեծ մրցանակ 1900
—Նուրեմպերկ, Ոսկի շրտարմ 1903—Միւլուոն, Ամենամեծ մրցանակ 1906:

Աստիճակ գատ Նեոչարէի. Բիւրի եւ Վ.ԷԼԵՆԱ. Դիւանարաններէն չահած է աւելի
քան 50 առաջին եւ երկրորդ կարգի մրցանակներ. Իտալական կառավարութիւնը ինչ-
պէս նաեւ 1910ին 30,000 ժամացոյցներու գնում մը որոնք է իր երկաթուղիներ
ու պաշտօնէից համար այլոց մէջէն ընտրելով աշխարհահռչակ ԼՕՆԺԻՆԸ:

Այսորի, Գոնիսի, Ատանայի եւ Արշակունյացոյս կղզեաց ՄԻԱ ՆԵՐԱՅԱՅՈՒԹԻՅ
ՄԻՇՐԱՆ ՈՌԻՍԵԱՆ — Չուխա-Պետիսէն Թիւ 21—ԻԶՄԻՐ

Վաճառատան մէջ կը գտնուի նաեւ գրգռանի ամեն տեսակ ոսկի, արծաթ, նիքէլ
ժաւացոյցներ եւ շրթաններ. պատի ժամացոյցներ, զարթուցիչներ, ակնոցներ. և դիւանա-
կներ մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ՝ զիրամատչելի գիններով:

HAMBURG - AMERIKA - LINIE

ԻԶՄԻՐԷՆ - ՆԻԻԵՕՐՔ

— ՈՒՂՂԱԿԻ ԵՐԹԵԻԵԿՈՒԹԻՒՆ —

Դերմանական ՀԱՄԳՈՒՐԿ. ԱՄԵՐԻԿԱ. ԼԱՅՆ Շոգենաւային Ընկերութեան,
որ աշխարհիս ամենէն հալայ Ընկերութիւնն է, որոշած է կանոնաւոր գիծ շոգենաւ
տատել իզմիրէն ուղղակի ՆիւՅորքի (Մանրիկա) համար փոխադրելով անպիտան ու
ճամբորդ:

Երթեկութիւններն յառաջիկայ Մայիսին պիտի սկսին կանոնաւոր կերպով 13
օրը անգամ մը:

Գաղթականներուն համար կերպով ճամբորդութիւնն ապահովուած է. Կախա-
պէս ամէն խնամք 7. և հոգ տարուած ըլլալով:

Ընդհանուր ճամբորդներու ճիւղը յաւանդուած ըլլալով Հ. ՇԱՀՈՒՄԻ Տօքիոս-
թեան, նա իրաւասութիւնն ունի բոլոր ներքին մօտակայ ու հեռուոր գաւառներու
մէջ ներկայացուցիչներ կարգել եւ անոնց տալ ուղղագիծ, տեղեկութիւններ ու
պայմաններ. Հիտեարար ամեն անգամ որոնք կը հետաքրքրուին ու ձեռնհասութիւն
ունին սոյն Ընկերութեան գործակալութիւնն ստանանք ու ներկայացնել իրենց բը-
նական կամ շրջակայ քաղաքներուն մէջ կրնան դիմել Ընկերութեան վարչութեան
կամ ուղղակի ճամբորդներու ճիւղին տնօրէն Հ. ՇԱՀՈՒՄԻ տալով իրեն հարկեղած
յաւանդարարականներ (reference) որոնց գոհացուցիչ եղած պարագային իրաւասու-
թիւն կ'ստանան գործելու արուած հրահանգներուն համաձայն:

GENERAL AGENTUR DER HAMBURG - AMERIKA - LINIE

G. M. B. H. IN SMYRNA